

Antón Costas

El desconcert dels partits

Espanya encapçala el rànquing de pèrdua de confiança en la democràcia a Europa, segons les dades de l'*Informe sobre la democràcia en Espanya 2015*, de la Fundación Alternativas. El 2000 era el país amb menys insatisfacció, després dels països escandinaus. Ara ha augmentat i s'acosta a la dels països de l'est europeu. Cap altre país no ha fet una caiguda tan abrupta.

Què és el que pot explicar aquesta caiguda? Els fets sospitosos són dos. Primer, la crisi econòmica. Cal recordar que Espanya encapçala també el rànquing d'atur i caiguda d'ingressos de les famílies. Segon, la crisi social. Espanya també lidera el rànquing de deteriorament de la desigualtat i l'augment de la pobresa. És lògic suposar que la intensitat d'aquestes dues crisis expliqui la intensitat de la crisi política. Però això no està tan clar.

El més sorprenent és que la insatisfacció amb la democràcia no és exclusiva de les persones que han patit més l'atur i la caiguda d'ingressos. És transversal, amb poques diferències entre homes i dones, gent gran i jove, ocupats i aturats, rics i pobres.

I encara més sorprenent: la màxima insatisfacció és entre les persones més informades i més interessades en la política. La classe mitjana professional, integrada per joves amb formació superior, molts d'ells sense oportunitats de progrés, professionals que han perdut la feina o executius que han vist afectades les seves expectatives.

Una manera de comprovar-ho és veient qui vota Podem, Ciutadans i les formacions d'esquerra alternativa. El suport majoritari els ve d'aquesta classe mitjana. La falta d'expectatives i d'oportunitats i el malestar amb el funcionament de la política (corrupció, democràcia interna dels partits, llistes electorals tancades, falta de transparència i rendi-

A. COSTAS, *catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona*

ció de comptes) és el que explica millor el malestar amb la política de la gent informada.

És aquesta mateixa classe mitjana la que dona veu al malestar social difús. I la que està provocant una mutació en el sistema de partits a través d'un desplaçament tectònic de vot dels tres partits majoritaris cap a les formacions noves o emergents.

Com han reaccionat els partits polítics majoritaris -PP, PSOE i CiU- a aquest malestar amb la política? Amb desconcert.

El Partit Popular i el Govern de Ma-

JAVIER AGUILAR

riano Rajoy s'han refugiat en les reformes laborals i en la millora de l'economia amb l'esperança que la recuperació de l'activitat i de l'ocupació facin oblidar les causes d'aquest malestar polític. Però l'economia avui no guanya eleccions.

El PSOE encara no s'ha recuperat de la ceguesa de Rodríguez Zapatero i de la percepció de pèrdua de sobirania política que van produir les retallades de despesa social i el canvi de la Constitució. Les seves propostes se centren ara en la desigualtat i la pobresa. Però les políti-

ques redistributives tradicionals avui tampoc no guanyen eleccions.

CiU i el Govern d'Artur Mas estan minats per la seva gestió de la crisi. Van rebre un càstig ja a les eleccions del 2012. Aquesta clatellada i l'explosió de la corrupció al seu si l'han portat a diluir-se en l'ANC amb la marca de la independència. Però sembla més una fugida que no pas una resposta al malestar català.

Aquest desconcert dels partits continuarà després de les eleccions, i més enllà.

Després de les autonòmiques catalanes, el desconcert serà alt sigui quin sigui el resultat. Primer, perquè el que no pot ser no pot ser. Segon, perquè no hi ha alternativa a la vista. Però el desconcert també continuarà després de les generals del desembre a causa de la ruptura del bipartidisme. En tots dos casos veurem estratègies de coalicions que produiran estranys companys de llit.

Però el desconcert anirà més enllà de les eleccions. Tant dels partits tradicionals com dels emergents. Per una sèrie de raons. Primer, perquè no serà fàcil fer front als dèficits institucionals i polítics que hi ha al darrere del malestar de les classes mitjanes. Segon, perquè costarà que sorgeixin noves propostes contra l'atur, la desigualtat i la falta d'oportunitats que es conciliïn bé amb la camisa de força de l'euro i la globalització financera. I, tercer, perquè el ràpid i intens canvi tècnic associat a la revolució digital i als robots intel·ligents porten nous reptes per a l'economia, l'ocupació i la desigualtat de renda i oportunitats.

Aquesta situació complexa no té respostes polítiques simples, i això farà que el desconcert dels partits sigui prolongat. Però si més no el rumb sembla clar: necessitem un nou contracte social i polític basat en un nou progressisme com el que es va aconseguir en el passat, basat en un nou Bretton Woods internacional, i un nou *new deal* europeu. No serà fàcil, però si es va aconseguir en el passat, també es podrà aconseguir ara.●

Sergi Pàmies

Ficció contra ficció

La propaganda de l'independentisme és més dinàmica que la dels seus detractors perquè apel·la a arguments racionals però també a intuïcions liricoemocionals. Ahir, a *El matí de Catalunya Ràdio*, Lluís Llach va comparar-se amb un polític actualitzant les homilies que, quan cantava, deixava anar entre cançó i cançó. "Els cantants somiem truites", va dir. En les darreres setmanes, s'ha subratllat, com si fos un defecte, la incertesa del que podria passar si Catalunya fos independent. És curiós que de cop i volta alguns polítics apel·lin al realisme i el confrontin amb la fantasia de la ficció. La tàctica alimenta l'estratègia de la por, que ara es fa servir amb una recíproca falta d'escrúpols. Uns afirmen que la independència és satànica i els altres proclamen que és gairebé obligatòria.

Fa temps que l'amenaça ha deixat de funcionar amb l'eficàcia totalitària d'altres èpoques. Quant a la ficció, forma part de la història. El problema no és tant això que l'estatalisme enrigidit redueix a l'etiqueta de *disparate* o *quimera* sinó la corrupció global de la realitat. Com més desesperació genera

Com més intens és l'idealisme plantejat com una evasió, més fràgils són els vincles amb la realitat

la realitat, més comprensible és la projecció cap a estadis imaginaris de millora (aquest mecanisme és la base del manteniment de moltes parelles que, mentre forniquen, imaginem que estan amb algú altre). En el context de devaluació salvatge dels últims anys, *la quimera* ha tingut un paper terapèutic. La caricatura del català empenyat va substituir l'agror fiscalment servil i va abraçar el *somiatruïtisme* de què parla Llach.

Com més intens és l'idealisme plantejat com a evasió, més fràgils són els vincles amb la realitat que es pretén abandonar. I els polítics no independentistes s'haurien d'esmerçar a oferir alternatives versemblants no solament en l'àmbit de la realitat perfectible, sinó també de la ficció. Però insisteixen a combatre la ficció amb una suficiència que reactiva el desig de practicar-la. Totes les realitats polítiques són la conseqüència d'una ficció prèvia. Per bé o per mal, la benzina de l'evolució és la ficció. És més: la realitat és una ficció envellida. Els antidòts més eficaços contra la inversemblança de segons quines ficcions són l'estabilitat, la prosperitat i la justícia. Per això és tan important que els partits que pretenen representar els que no volen que Catalunya sigui independent no perdin energia a desprestigiar una estratègia de la ficció que s'alimenta en bona part dels errors comesos pels que es limiten al descrèdit. Mentre sembli més versemblant i guai assolir l'objectiu dels somiatruïtes que canviar una realitat immobiliària, guanyarà la ficció. Per això cal un gir argumental radical. Proposta: que aquesta tarda Rajoy, Margallo, Albiol i Sánchez-Camacho demanin l'ingrés a l'ANC i pengin un vídeo a YouTube amb la samarreta oficial de la Via Lliure de la Meridiana i cantant *Pais petit* de Lluís Llach. L'independentisme no podria superar un cop d'efecte com aquest.●

Ignasi Carreras

Diversitat i innovació social

Cada dia són més les organitzacions del tercer sector amb voluntat de desenvolupar la seva capacitat d'innovació, per incrementar el seu impacte social, en un moment de necessitats creixents i recursos limitats.

Per això, intenten recuperar l'esperit pioner que van tenir en la seva etapa fundacional. Practiquen les claus més adequades per innovar, com són estar a atents a les tendències i saber associar idees; contrastar els seus coneixements en xarxa; utilitzar el *design thinking* per dissenyar prototips i provar-los, i aprendre d'èxits i fracassos. Busquen aliar-se amb un altre tipus d'organitzacions innovadores i complementàries, per desenvolupar projectes compartits.

I. CARRERAS, *director de l'Institut d'Innovació Social d'Esade Business School*

Aquestes estratègies estan començant a arrelar, però per fer un salt endavant més gran en l'evolució de les entitats del tercer sector cap a la innovació social, és bo recordar una afirmació de Steve Jobs: "La innovació no és qüestió de diners, és qüestió de persones".

Les organitzacions més innovadores són aquelles en les quals els seus líders entenen i impulsen la creativitat. Està demostrat que hi ha una relació directa entre la diversitat de l'equip, sempre que estigui cohesionat, i la capacitat col·lectiva per innovar. Ens referim a dos tipus de diversitat. La inherent, que està relacionada amb característiques amb què es neix, com el gènere o el grup ètnic, i l'adquirida, que inclou aspectes que es desenvolupen amb l'experiència vital i professional.

Tal com constatem repetidament, en

exercicis que fem en els programes de formació Esade-La Caixa per a oenagés i altres entitats no lucratives, els directius d'aquestes organitzacions prefereixen reclutar persones semblants a ells mateixos. Es valora més formar equips homogenis i identificar-se amb les noves incorporacions que generar equips amb més diversitat inherent i adquirida.

Reclutar gent amb qui sentis afinitat és una bona pràctica per replicar el passat, però si les organitzacions del tercer sector volen abordar el futur amb més innovació, han d'incorporar gent diferent. Persones que són vàlides per a les seves entitats i, a més a més, aporten noves competències i noves maneres de treballar. Això sí, els directius del sector hauran de tenir intel·ligència emocional per gestionar bé la diversitat i les noves idees que aquestes persones aporten.●